העולם הזה
השבועון המצויר לאינפורמציה

המנהל הכללי:
ב. ד. לוין

רח' גליקסון 8 תל־אביב
מען מברקים: „עולמפרס"
ת. ד. 136, טל. 26785
מו"ל: העולם הזה בע"מ
דפוס ישראל בע"מ. ת"א
אין המערכת אחראית עבור תוכן המודעות, מלבד עבור מודעות המתפרסמות תחת הכותרת „דו"ח לצרכן", המוכנות על־ידי עובדי ה־מערכת ונבדקות על־ידם.

העורך הראשי:
אורי אבנרי
ראש המערכת:
שלום כהן

עורך משנה, כיתוב: יהושע לביא
עורך משנה, תבנית: אמרי סלע

הכתב הראשי: עמנואל פרת
הצייר הראשי: שמואל ברתור
הצלם הראשי: רן כהן

חברי המערכת:
דוב איתן, משה בן־אפרים, יחיאל כשר, מיכה נבו, לילי גלילי, רפי תדר, [illegible], יהונתן [illegible], אופקר [illegible], [illegible], אברהם [illegible].

ראש מערכת ירושלים: יהונתן אגרן
ראש מערכת חיפה: חיים כרמל

מנהל מערכת: דוד [illegible]
עורך דפוס: משה אגר
מנהל מבצעים: שלמה אוריה

ראש המנהלה:
שלמה [illegible]

קורא יקר,

בשבוע הבא יימלאו שנתיים לפצצה שהוטלה במערכת העולם הזה ופצעה את אחד מראשיה. באותו שבוע תמלא שנה אחת להתקפה הפחדנית, בחשכת לילה, בה נשברו עצמותיהם של שני עורכים אחרים של העתון.

אינסטינקט מוזר אומר לנו כי שוב קרובה עונה של הפתעות והתרחשויות. סימנים משונים הולכים ומתרבים. פעמיים משך החודש האחרון פרצו אנשים מסתוריים את דלת המערכת בלילה, פישפשו במגירות וגילו ענין מיוחד בתוכנן. אדם מסתורי טיפל במכשירי הטלפון בשם הדואר, עד שנקרא מנהל מדור הטלפונים והעיד כי לא שלח שום איש כזה. אין ספק ששיחות המערכת ומכתביה נתונים לפיקוח מתמיד.

•

אחד הדברים המעניינים מאד את המבקרים האלמונים הוא: מניין קיבל העולם הזה את התכנית הסודית של דויד בן־גוריון, שפורסמה בשבוע שעבר?

לצערי איני יכול לספר לך הפעם את הסוד. הוא מצלצל כסיפור בלשים, אולם לפי שעה פינו חסום. דבר אחד אינו סוד: הגילויים עוררו רעש אדיר בחוג מצומצם. היה זה החוג שהתכנית נגעה לו במישרין.

השבוע קם מר תדי קולק, המנהל הכללי של משרד ראש־הממשלה, ואחד מאנשי המפתח של התכנית כולה, באסיפה מטעם אותו מנגנון מפלגתי (על חשבון משלם־המסים) המתקרא „מינהל ההסברה", והתקיף את העולם הזה במלים חריפות ביותר על פירסום התכנית. קרא קולק, בהתרגשות בלתי־רגילה מאד לגבי אדם בעל רמה כה גבוהה: בשבילי שם העתון הוא „העולם התחתון הזה"!

אם מר קולק מתרגז, הרי יש דברים בגו. קשה לכעוס עליו. פירסום התכנית לא היה רק סקופ עתונאי. הוא היה אקט פוליטי. כי בשפכו אור על התכנית הנסתרת, הוא גיבש מראש חזית של התנגדות, העלולה לחסל אותה עוד לפני שתגיע לאפשרות של ביצוע.

זאת היתה המטרה, ואני מקוה שהושגה.

•

כי זוהי המציאות המדאיגה: קיימת בארץ מפלגה בלתי־רשמית, בעלת כתנות מגובשות מאד, המרכזת בידה את מיטב עמדות־המפתח. חבריה הם קבוצה של גברים צעירים ויפי־תואר, ומנהיגה הוא דוד בן־גוריון.

אין זאת מפלגת פועלי ארץ־ישראל. להיפך, מפלגה זו שונאת את בחיר מפא"י, משה שרת, תכלית שנאה. אבן־הפינה של תכניתה היא טיהור יסודי של מפא"י מכל מתנגדיה, שבירת עמוד־השדרה שלה ועצמאותה הנפשית.

אם דובר על „העולם התחתון", הבה ונשוחח גם על „העולם העליון" — על אותם אנשים, בפינות שונות של מנגנון השלטון, הסבורים שהם משכמם ומעלה מעל לכל העם, הבזים לתהליכיו הדמוקרטיים, המאמינים בלב שלם שהם נבחרו, על ידי השגחה עליונה, להנהיג את ההמונים הנבערים מדעת, אם ידצו בכך, ואם לאו.

הם הקובעים מי פטריוט ומי בוגד. הם המחליטים מי מועיל למדינה ומי מזיק. קנה־המידה שלהם הוא לא מספר הצלקות על הגוף, ולא אחוזי הנכות של המלחמה. המלחמה היתה בעיניהם, מלחמה פרטית בה ניצחו הם. קנה־המידה שלהם הוא הנכונות המוחלטת להשתעבד להם, בני מיסדר בן־גוריון.

איני מוכן לומר שהם פחות פטריוטים ממי שהוא אחר. תדי קולק עצמו הוא בעל עבר מסור: כמו חבריו עסק בקיום המגע בין שרותי האינטליג׳נס הזרים ובין הסוכנות היהודית. כמו חבריו עשה חיל רב במיבצע־השנוררות הגדול, שבא במקום מלחמת־השיחרור. כמו כל חבריו, הריהו אדם הראוי לכבוד ולהערכה.

אלא שאיני מוכן להודות שתדי קולק, או חבר פלוני, או מר אלמוני (ולא תמיד אפשר לפרסם את השמות בעתון, מסיבות מובנות) הם פטריוטים גדולים יותר ממך, ממני, או ממיליון ושלושה רבעי מיליון אזרחים אחרים. איני מוכן לקבל את דבריו כחוק המדינה, את אהבותיו ושנאותיו כנכסי־צאן־ברזל, ואת האמביציות הפוליטיות שלו כלוחות הברית.

וכאן, כאמור, מתחיל הויכוח.

•

ישנן כמה נסיבות ההופכות את המפלגה הסודית לתופעה מדאיגה שבעתיים.

קודם כל: זוהי מפלגה בלי אידיאולוגיה, בלי מסגרת רעיונית. מבחינה רוחנית, זוהי כת ניהיליסטית, שאינה מאמינה בכל רעיון עליון, אלא אך בצדקתה המוחלטת שלה בכל מצב ובכל מקרה. היא מסוגלת לקפוץ קפיצות פתאומיות חדות ממתינות לקיצוניות וחזרה, מאהבת־הרפתקאות להצדקה מוחלטת של חוסר־מעשה. במקום מדיניות מגובשת, במקום תכנית לפתרון בעיות־הקיום של האומה בדור זה, היא מרימה על נס את מצב־הרוח של הכת, ואת האינטואיציה האימפולסיבית של איש אחד.

ואילו אנו שחזינו מקרוב לאן עלולה להוביל האינטואיציה של איש אחד, הננו דור ספקני מאד בשטח זה.

הנסיבה המדאיגה השניה היא שקיימת בארץ מסגרת חוקית מושלמת לדיקטטורה. אין צורך לשנות שום חוק, להפר חוקה או להכריז על מצב־חירום. כל זה כבר קיים.

הנציב־העליון הגדול השאיר אחריו בארץ ירושה אידיאלית לכת של נציבים־עליונים קטנים. פקיד קטן יכול לסגור כל עתון — ואי־אפשר לערער על כך. פקיד קטן יכול לפטר כל פקיד, כל מורה, לאסור את חופש התנועה, למנוע אסיפות והפגנות, לעצור כל אדם בלי פקודת־מאסר ובלי שופט — ועוד אלף דברים אחרים שבלעדיהם לא תיתכן דיקטטורה גלויה או מוסווית.

משום כך לא בריא הוא לריב עם החברים היקרים שנעקצו על־ידי היתוש הדיקטטורי. הם יכולים לסגור לך את הפה. אולם אם לא תשתמש בפה שלך כל עוד אתה יכול לפתוח אותו, מי יודע אם תהיה מסוגל לכך גם מחר?

אורי אבנרי

מכתבים

איש השנה

הייתי רוצה להביא לידיעתכם פרט נוסף על פרשת קסטנר (העולם הזה 884). לאחרונה הגיע לידי ספר בשפה הרוסית בשם תנועת־ולאסוב לאור מסמכים רשמיים, מאת ב. דבינוב, נשיא מפלגת־הפועלים הסוציאל־דמוקרטית הרוסית בארצות־הברית. המחבר מנסה להוכיח כי בסוף שנת 1944 ניסו ראשי גרמניה הנאצית למצוא דרך להציל את עורם. ואין פלא בכך שגם הבוגד הרוסי הגנרל ולאסוב, ביקש דרך לבוא במגע עם בנות־הברית.

בין שאר ההוכחות לכך נמצאת גם עדותו של ד"ר רודולף קסנר (כך כתוב במקור הרוסי) בבית־הדין בנירנברג. והנה הציטטה מתוך הספר:

„העד המוסמך ד"ר רודולף קסנר, משתף פעולה עם הימלר, העיד בנירנברג: במחצית הראשונה של נובמבר 1944 הועברו 20 אלף יהודים מטרזיינשטאט לאושוויץ ונשלחו לתאי־הגאזים לפי פקודתו של אייכמן. עד כמה שידוע לי היתה זו הפעם האחרונה... ב־25 לנובמבר פקד הימלר לפוצץ בדינמיט את תאי הגאזים והמשרפות של אושוויץ ואסר להרוג יהודים... בקוותו ליצור קשר עם בנות־הברית עשה הימלר ויתורים אשר לא היו עשויים להביא לו כל תועלת. כזאת היתה גם הפקודה מיום ה־25 לנובמבר, שאסרה להרוג יהודים בעתיד (ארצות־הברית, מוצג 242)".

אמנם דבינוב מזכיר את השם קסנר ולא קסטנר, אבל אין לי ספק שהמדובר הוא באותו האיש. כמו כן יש לי כמה וכמה הערות לעצם העדות:

(א) כאסיר אושוויץ לשעבר ידוע לי שתאי־הגאזים והמשרפות לא פוצצו. כמו כן ידוע לי כי המשלוח מטרזיינשטאט לא היה האחרון. משלוחי יהודים מגיטאות לודז וצ׳נסטוחוב הובאו לאושוויץ גם בסוף דצמבר 1944 ותחילת ינואר 1945.

(ב) עדותו של ד"ר קסטנר יצרה את הרושם כי הגרמנים חדלו להרוג יהודים מאז חודש נובמבר 1944, הודות לפקודתו של הימלר. אין זו אמת.

כי רוב אסירי אושוויץ ומחנות אחרים, שהוגלו לתוך גרמניה, עם התקרבות הצבא האדום, הושמדו דווקא בחודשים האחרונים למלחמת־העולם השניה. חבל שד"ר קסטנר לא היה אתי באושוויץ ב־17 לינואר 1945, כאשר ארבעה־עשר אלף אסירים יצאו בדרך מערבה תחת משמר כבד של אנשי ס. ס. הכל שהיא לא נמצא לצדי בבואנו למחנה־הריכוז בגלייביץ, לאחר שעברנו ברגל 103 קילומטרים בלילה אחד. חבל שהוא לא ראה כי מארבעה עשר אלף האסירים נותרו בחיים פחות מהחצי.

חבל שקסטנר לא ראה גם כיצד בוצעה פקודתו של הימלר ביער ליד וילפולה — כ־30 קילומטרים מאחורי גלייביץ. בבואנו ליער זה אירגנו בריחה המונית, והגרמנים פתחו עלינו באש מכל כלי־הנשק שהיו ברשותם כאשר עברתי ביער שבוע לאחר שיחרורי, ראיתי עדיין מאות גופות מוטלות בין העצים... איני רוצה להמשיך בזה. איני רוצה לפתוח פצעים שהולכים ומגלידים. אולם שאלה אחת לא נותנת לי מנוח: לשם מה היה על ד"ר קסטנר למסור עדות לטובת הימלר?

אסיר אושוויץ תל־אביב

הצעה מהפכנית

[illegible]

חפ"ת ,יהודה [illegible]

חיובית בהחלט — בתנאי שהקורא תבורי יואיל להמציא לנו ראי.

שני רעים יצאו לדרך

בכתבה על אליהו חכים ואליהו בית־צורי (העולם הזה 891) השמטתם עובדה רבת־חשיבות: בית־צורי היה אף הוא ספרדי למחצה. אמו היתה ממשפחת ברוך, משפחה ספרדית ירושלמית ידועה, הקרובה למשפחת שלוש.

א. ק., תל־אביב

בקטע האחרון של הכתבה הוזכר כי מנהל הדואר התל־אביבי הגניב את מכתבי־הבקשה לחנינת אליהו בית־צורי. עלי להעמידכם על טעותכם. המכתבים הוגנבו לא על־ידי מנהל־הדואר, אלא על־ידי הממונה על הצנזורה של המכתבים באותה תקופה, ידידו הטוב של אביו של בית־צורי.

ב. ד. ל., תל־אביב

שאלה מצפונית

קללת השמים עליכם על רוע־לבכם! כיצד זה נתתם לעמוס קינן (העולם הזה 892) לגלות כי הקונסול הישראלי בוינה הוא אדם מוכשר, והקונסול בציריך אדם חסר־ישע? האם לא ברור לכם מה תהיה התוצאה: פיטורי הקונסול בוינה, והעלאת הקונסול בציריך לדרגת שגריר?

עכשיו אני מוכן להאמין עליכם את הכל! אתם מסוגלים אפילו לשבח את משה שרת, ולגרום על־ידי כך להדחתו מן השלטון!

יחזקאל מנון, נהריה

הקורא מנון מגזים. גם להעולם הזה יש מצפון.

קוויסלינג או לא קוויסלינג?

הגילויים על דוד המלך והפלשתים (העולם הזה 888) נוגדים לנאמר בתנ"ך בכמה וכמה נקודות.

(א) בספר שמואל לא מסופר כי שאול המלך היה האיש שאיחד לראשונה את בני־ישראל עם הכנענים וגיבש אותם לאומה חדשה בכור־ההיתוך של הקרב. הכנענים אפילו לא נזכרו משך כל תקופת־שאול.

(ב) דוד המלך לא היה קויסלינג. הוא ברח לארץ פלשתים רק כדי להציל את חייו.

(ג) האם באמת רק סרני־פלשתים מנעו את דוד מלהשתתף בקרב האחרון נגד עמו? אולי היה חשדם של סרני־פלשתים מוצדק באמרם: „לא ירד עמנו במלחמה ולא יהיה לנו לשטן במלחמה". די לקרוא את קינת־דוד על שאול ויהונתן, כדי להיוכח כי לא היתה לו כל כוונה להשתתף בקרב־הגלבוע.

(ד) לאחר קרב־הגלבוע לא השתלטו הפלשתים על כל הארץ. כי לא היה זה הקרב המכריע. הפלשתים לא מינו את דוד למלך ולא הקיסר מגדם פלשתי. לאמיתו של דבר המליך אבנר בן־נר את איש־בושת בן שאול על ישראל, ואילו אנשי יהודה משחו את דוד למלך בחברון.

ד. ברומברג, חיפה

ספר שמואל א׳ מסתיים בתבוסתו הניצחת של צבא ישראל בצפון הארץ, אינו משאיר ספק שיד הפלשתי היתה השולטת משך שנים רבות. קשה להניח שבמצב זה יכול היה לך השתלט מלך ישראלי שלא בהסכמתם.

משנה שם — משנה אופי

הרם בית־סניטקוב (העולם הזה 891) לא הפתיע כלל את כל מי שמכיר את משרדי האפוטרופוס על נכסי־הנפקדים. גם הורי היו קרבן לצו־הריסה שניתן על־ידי האפוטרופוס — ללא כל אישור מצד בית־המשפט. האפוטרופוס הכיר בזכותו של אחד השכנים לספח את חדרם היחידי של הורי לדירתו בת שלושת החדרים, נתן לאותו שכן צו־הריסה והניח לו להרוס במו ידיו את הקיר המפריד את דירתו מחדר הורי. משך שבעה חודשים נאלצו הורי לגור בחדר הפרוץ למחצה, תחת מבטו של השכן, אשר הציק להם בכל הדרכים, כדי לאלצם לעזוב את המקום.

פרשה תמוהה זו תובן היטב, אם אציין כי אותו שכן היה נהג במשרד החיפאי של האפוטרופוס ועומד בקשרים מצויינים עם כמה מפקידי המשרד עד היום הזה... נראה כי משהו רקוב בממלכת האפוטרופוס ויש רק לקוות כי שינוי שמה לרשות הפיתוח ישנה גם את אופיה.

גרשון ריטרמן, תל־אביב

אותיות שחורות משחור

קשה כשאול שנאתי ואש בעצמותי תלחך לקרוא מה שעיני רואות באותיות השחורות שעל גליונות עתונכם הטמא. כולו נאצה ומלות הגויים, דברי פריצות וטומאה. יעגישכם אלוהים ותהיו כפרה על כלל ישראל, כי הצינותם לראות בנות ישראל על מנת להחטיא הרבים... שובו, שובו בנים סוררים ושימו דבר־אלוקים בפיכם, כי אני, המשיח, דובר אליכם!

אברהם המשיח, באר־שבע

העולם הזה יעשה וישמע, אך מי יקבע מהו דבר־אלוקים?

צנע וצמחונות

ברשימתכם על הדת הקאוראיסטית (העולם הזה 891) כתבתם כי הדת החדשה נבדלת מן הנצרות רק בשינשונת המהיר להפליא. למעשה ישנם כמה הבדלים נוספים: הקאודאיזם מיוסד על הטוב שבכל דתות העולם — כמו הדת הבאהאית. לב הדת הוא הספיריטואליזם, ועקרונותיה הם: אחוות־האדם, גילגול־נשמות, חיבה לחי ולצומח, צמחונות וחיים של צנע. בשירות הכת הקאודאיסטית עובדים 12 מדיומים מוסמכים. לנשים יש שיתוף זכויות מלא ומותר להן למלא תפקידי־דת. לכוהנים מותר לשאת נשים. אשת האפיפיור הנוכחי, פם־קונג־טק, היא בדרגת ארכיבישוף.

חיים דרור,
החוג הספיריטואליסטי,
תל־אביב

העולם הבא
השבועות המצויר לאינפורמציה

אל החידקל!

מאת הסופר המיוחד של העולם הבא

„אתם תשאו בסערת קרב את דגל ישראל אל החידקל, ואלוקי ישראל יהיה בעוזריכם!" במלים נרגשות אלה פתח אמש מר פנחס לייב צינקלמאכר, העסקן המפלגתי הנודע, את נאומו עם סיום קורס מדריכי הספורט בירושלים.

„לו הייתי צעיר, הייתי יוצא ראשון למלחמה על עיר הקודש והר־הבית," הוסיף מר צינקלמאכר, שהביע את צערו על כך ששני בניו, יהונתן־עומרי (26) ואהוד־עמיחי (24), לא יכלו להיות נוכחים בטכס רב־הרושם. יהונתן־עומרי לומד זה שלוש שנים את מדעי הקולנוע במכללת לוס־אנג׳לס, ואילו אהוד־עמיחי נמצא במסע השתלמות ממושך בפאריס, בה הוא מנסה לחבר מחקר מקיף על מרעודוני־הלילה.

„העם סומך על רוח־ההקרבה שלכם, על נכונותכם להניח את חייכם בכל שעה על מזבח נצח ישראל," סיים הנואם, שחזר מיד לתל־אביב במכונית הקאדילאק שקיבל זה עתה מאמריקה. את סוף השבוע בילה מר צינקלמאכר במלון דן, ערב צאתו לסיור נרחב במדינות סקנדינביה, בשליחות המגבית היהודית המלוכדת.

החמשיר

היה היה איש מרמאללה
הסתנן עד בלי די, בשם אללה.
כאשר נאסף
השופט לו אמר:
„כבר עברת כל גבול, יא עבדאללה!"